

Logboek

Operatie Zwammerdamschepen
Museumpark Archeon

[Restauratiewerf](#)

[Meer nieuws](#)

[Zwammerdamschepen](#)

Beste {{ contact.FIRSTNAME }} {{ contact.LASTNAME }},

De restauratie van de Zwammerdamschepen vordert gestaag en brengt ons elke dag dichterbij het moment waarop deze historische vondsten in volle glorie te bewonderen zijn. In deze nieuwsbrief delen we de laatste ontwikkelingen en geven we u een inkijkje in het proces. Veel leesplezier!

[Meer over de Zwammerdamschepen](#)

Hoeveel hout nog te gaan?

Hoeveel hout nog te gaan? In juli van dit jaar zijn in de zeecontainers op de gemeentewerf van Alphen aan den Rijn allerlei opgeslagen planken en spanten geteld en opgemeten. Het gaat hierbij om scheepshout van het grootste vaartuig uit Zwammerdam, de Zwammerdam 4, een schip van zo'n 34 meter lang. De zeecontainers zullen één voor één naar de restauratiewerf in Archeon worden verplaatst en de planken en spanten zullen dit najaar en gedurende 2025 allemaal langskomen voor een schoonmaak- en restauratiebeurt. Het scheepshout uitladen wordt nog een hele klus omdat de planken lang en zwaar zijn en erg doorbuigen.

Om al dit zwaardere hout schoon te maken en te verplaatsen zijn in de restauratiewerf de afgelopen maanden tal van aanpassingen doorgevoerd. Het vloeroppervlak is uitgemeten en ingedeeld om er te kunnen rijden met een portaalkraan van 6 bij 2,5 meter. De tafel waarop met stoom het hout wordt schoongemaakt is verbreed en heeft een opklapbare afzuigkap gekregen.

Er is een extra brede infraroodplaat gemaakt, bredere ondersteuningsplanken en er is een nieuwe waterbak gebouwd.

De waterbak is bedoeld om overtollige resten van het conserveringsmiddel er na de infraroodbehandeling nog iets verder af te spoelen. De waterbak staat op een verrijdbaar onderstel dat vakkundig is aangepast en op de juiste lengte is gebracht.

In de waterbak kunnen planken van maximaal 5 meter lang en 1 meter breed worden ondergedompeld. Het hout ligt daarbij op poeren van rubberen tegels zodat het hout niet beschadigd raakt en de waterbak goed beschermd blijft tegen bijvoorbeeld uitstekende spijkers.

Om het hout in de bak te hijsen en overal naar toe te brengen, heeft het team de beschikking over een portaalkraan met daaraan een evenaar met brede hijsbanden. Daarin hangt het hout. Met een elektrische stapelaar worden de zware stukken in de stellingen gelegd en deze stellingen zijn nu ook zwaarder uitgevoerd en hebben langere draagarmen.

Zwammerdam 3

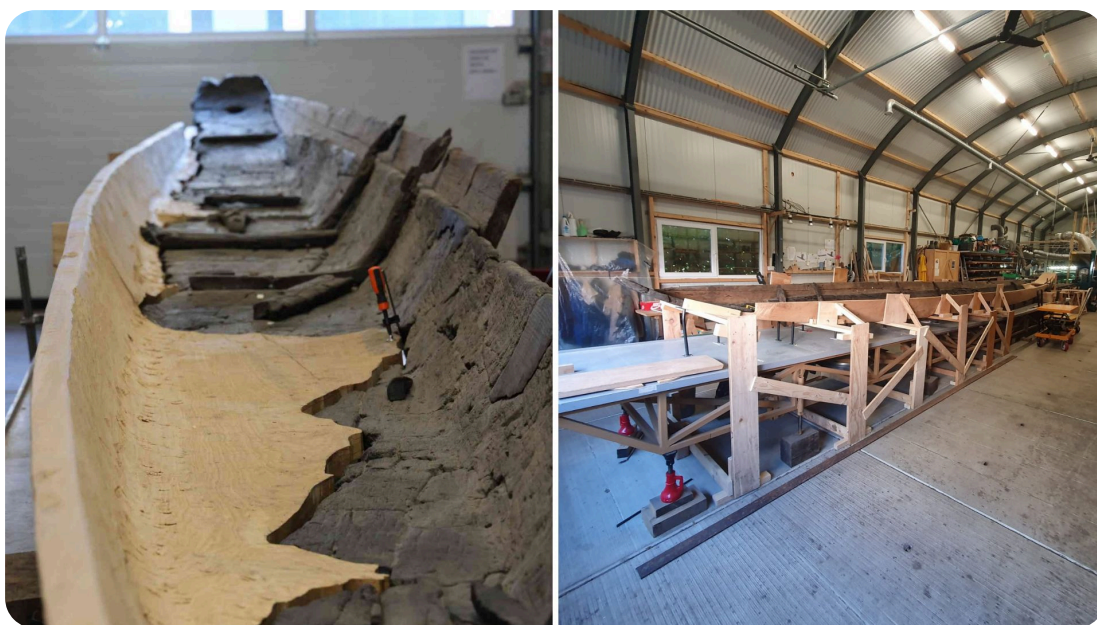
Naast al deze verbredingen en verzwaringen ten aanzien van de werkzaamheden met het grotere scheepshout is er in detail ook verder gewerkt aan (gelukkig) een wat lichter vaartuig, de Zwammerdam 3. De stevenplaat die aan de achterzijde van de kano ontbreekt is aan de hand van het archeologische exemplaar aan de voorzijde in eikenhout nagemaakt.

Daarnaast is besloten om de voorkant van de kano, die door gronddruk was uitgezakt, iets omhoog te zetten en de boordgangen daarna ook omhoog te verplaatsen. Door krimp van het hout staken toppen van spanten in de oude opstelling van de kano een stukje boven de bewaarde boordgang aan stuurboord uit (linkse foto onder).

Dit gaf dit een vreemd beeld. Met de geplande aanvulling van de kano aan bakboord stelde ons dit voor een keuze: de eerdere restauratie en opbouw van de kano aanvaarden en daarop voortbouwen of aanpassingen maken. We hebben voor het laatste gekozen. Door delen van de kano omhoog te zetten komen de toppen van de spanten straks weer keurig onder de boordgangen uit en benadert het geheel o.i. meer de oorspronkelijke vorm. Een tijdelijke houten ondersteuning is al aangebracht om de komende tijd aan de voorzijde de te korte metalen steunen te vervangen en over de gehele lengte steunen aan te brengen die beide verhoogde boordgangen kunnen gaan dragen.

Wordt vervolgd...

Oer-binnenvaart van rond het begin van de jaartelling

Conservering Romeinse transportschepen en kano's in museumpark

Tom Hazenberg, senior-archeoloog Nederlandse Limes Samenwerking en projectleider Zwammerdamschepen.

"We weten veel en steeds meer, maar heel veel weten we nog niet," zegt Tom Hazenberg, die leiding geeft aan het proces van conserveren en reconstructie van de schepen.

"Vijftig tot zestig jaar geleden lag de aandacht van de archeologie uit de Romeinse tijd vooral bij de functie van de Rijn als grens van het Romeinse Rijk. Na de ontdekking van de Zwammerdamschepen kwam het accent meer te liggen op de handelsroutes uit die tijd. Wat werd er met de schepen vervoerd? Manschappen, legermateriaal, kleding, voedsel? Het is bekend dat wanneer er oorlog was in korte tijd honderden schepen werden gebouwd. Rond het jaar 100 na Christus waren de eikenbossen op Nederlands grondgebied dan ook zo goed als verdwenen en werd hout ingevoerd vanuit Duitsland."

Britannia

Er zijn duidelijke aanwijzingen dat de oversteek naar Engeland vaak via Boulogne-sur-Mer is gegaan, strategisch goed gelegen aan de monding van de rivier. De oversteek was hier vandaan relatief kort. Een andere optie is dat de verbinding van de Rijn met de Maas is gebruikt hetgeen blijkt uit opgravingen die zijn gedaan van een kanaal, het kanaal van Corbulo. Zo konden manschappen via de Rijn naar de plaats gebracht worden waar de oversteek het kortste was, via het kanaal naar Colijnsplaat waar misschien rechtstreeks of via Boulogne-sur-Mer naar Britannia is gevaren.

In de Oosterschelde nabij Colijnsplaat zijn

gewonnen werden in Engeland via dezelfde route terug naar het zuiden waar het centrum van de macht lag. Zoals de Rijn de grens is van het Romeinse Rijk op het vasteland van Europa zo is de muur van Hadrianus de Limes in Engeland. Verder zijn de Romeinen wel gekomen maar verslagen door de Schotten.

Werelderfgoed

De 350 kilometer Neder-Duitse Limes van Bonn tot Katwijk behoren sinds 27 juli 2021 tot het Unesco Werelderfgoed. Hazenberg is er bijzonder trots op dat het op deze manier beschermd is: "Met deze erkenning van het belang van de Limes is een stap voorwaarts gezet in de ontwikkeling van het archeologisch erfgoed langs de Rijn. Zo kunnen wij internationaal kennis uitwisselen en opgravingen gezamenlijk onderzoeken. In het Gelderse rivierengebied zijn vaartuigen gevonden waarvoor de provin-

cie Gelderland Museumpark Archeon om expertise heeft gevraagd. Daarom gaan wij in opdracht van Gelderland een Romeinse kano conserveren en wordt deze over twee jaar teruggegeven. Zo versterk je elkaar en gaan er geen vondsten verloren door ondeskundige aanpak. Intussen zijn we hard bezig om het Nationaal Romeins Scheepvaartmuseum te realiseren, als uitbreiding van het Museumpark Archeon."

We doen het Museum Archeon tekort door alleen de Romeinse tijd te benadrukken. Het park biedt een overzicht van de ontwikkeling van het huidige Nederlandse grondgebied van 8000 jaar voor Christus tot de val

Hazenberg:

"We weten veel, maar ook heel veel nog niet"

In editie week 36-37 van de Scheepvaartkrant heeft een leuk artikel gestaan over de Zwammerdamschepen. De titel luidt: 'Conservering Romeinse transportschepen en kanos in Museumpark', en bevat een interview met Tom Hazenberg, senior-Archeoloog Nederlandse Limes Samenwerking en projectleider Zwammerdamschepen.

Lees verder

Vaar mee!

Kent u mensen die dit Logboek misschien ook interessant vinden om te ontvangen? Dan zou het heel fijn zijn wanneer u het Logboek doorstuurt. En als u dat doet schrijf er dan aub bij dat die ander zich gratis kan inschrijven voor de nieuwsbrief via de website.

Schrijf je hier in voor het logboek

Archeonlaan 1 • 2408 ZB Alphen aan den Rijn • 0172 447 744 • info@archeon.nl

Operatie Zwammerdamschepen' is altijd toegankelijk tijdens openingstijden van Museumpark Archeon (gratis met Museumkaart en Vrienden Loterij VIP-kaart).

Meer informatie: <https://www.archeon.nl/zwammerdamschepen.html>

Operatie Zwammerdamschepen is een activiteit van Stichting Museumpark Archeon op initiatief van Hazenberg Archeologie en Museumpark Archeon.

Samengesteld door: Judith Huls, Tom Hazenberg, Monique Veldman, Vera Keereweer, Alexander de Vos, Yardeni Vorst, Arno Reuser en Abdulkader Shafiq.

Fotografie: Willem de Jeu en betrokkenen bij Operatie Zwammerdamschepen.

Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met Batavialand, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Vorst Houtonderzoek, Vakwerk in Hout, Historische Scheepstimmerwerf Klaas Hennepoel, Universiteit Leiden, Saxion Hogescholen en Knol Cleaning Solutions.

Het project wordt financieel mogelijk gemaakt door provincie Zuid-Holland, gemeente Alphen aan den Rijn, Mondriaan Fonds, VriendenLoterij, VSB Fonds, EDBA en Fonds Alphen aan den Rijn.

Deze mail is verzonden aan {{ contact.EMAIL }}
Je ontvangt deze mail omdat je bent ingeschreven als logboekabonnee bij Operatie Zwammerdamschepen van Museumpark Archeon.

[Uitschrijven](#)

© 2024 Museumpark Archeon